

A thick, yellow diagonal bar starts from the bottom left corner and extends towards the top right, partially overlapping the text area.

Immateriaalioikeudet

Koulutus on rahoitettu Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineellä (RRF), joka on EU:n elpymisvälineen (Next Generation EU) suurin ohjelma. Rahoituksen on myöntänyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

SISÄLTÖ

1. Immateriaalioikeuksista yleisesti
2. Tavaramerkki – Tavaramerkkilain sisällöstä, erilaisista tavaramerkeistä
3. Yksinoikeuden saaminen tavaramerkkiin.
4. Tavaramerkin käyttö
5. Tavaramerkin loukkaus.
6. Patentti
7. Hyödyllisyysmalli
8. Toiminimioikeus

Immateriaalioikeuksien lajit

- Tavaramerkki, Tavaramerkkilaki (TML) 544/2019
- Toiminimi, Toiminimilaki 128/1979
- Tekijänoikeuslaki, 404/1961
- Mallioikeus,
- Hyödyllisyysmallioikeus
- Patentti

Tekijänoikeus

- ”Sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen,
- olkoonpa se kaunokirjallinen tai selittävä kirjallinen tai suullinen esitys, sävellys- tai näyttämöteos, elokuvateos, valokuvateos tai muu kuvataiteen teos, rakennustaiteen, taidekäsityön tai taideteollisuuden tuote taikka ilmetköönpä se muulla tavalla.”
- TekijäL 1 §

Mallioikeus

- “Joka on luonut mallin tai jolle hänen oikeutensa on siirtynyt, voi rekisteröimällä saada yksinoikeuden malliin (mallioikeuden) sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.”
- 1) mallilla tuotteen tai sen osan ulkomuotoa, joka ilmenee tuotteen tai sen koristelun piirteistä kuten linjoista, ääri viivoista, väreistä, muodosta, pintarakenteesta tai materiaalista;
- 2) tuotteella teollisesti tai käsityönä valmistettuja tavaroita, mukaan lukien osat, jotka on tarkoitettu koottavaksi moniosaiseksi tuotteeksi, sekä pakkaukset, pakkauksen ulkoasu, graafiset symbolit ja kirjasintyytit;
- MalliL 1§

Patenttioikeus

- ”Joka on tehnyt mihin tekniikan alaan tahansa liittyvän keksinnön, jota voidaan käyttää teollisesti, tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada patentin keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyödyntämiseen sen mukaan kuin tässä laissa säädetään. (18.11.2005/896)”
- PatenttiL 1§

Tavaramerkkioi keus

TURKU AMK

- ”Tässä laissa tarkoitetaan:
- tavaramerkillä elinkeinotoiminnassa tavaroiden ja palvelujen tunnuksena käytettävää merkkiä, johon on saatu yksinoikeus tämän lain säännösten mukaisesti.” TML 2 §

Tavaramerkkioi keus

- ”Tässä laissa tarkoitetaan:
- tavaramerkillä elinkeinotoiminnassa tavaroiden ja palvelujen tunnuksena käytettävää merkkiä, johon on saatu yksinoikeus tämän lain säännösten mukaisesti.” TML 2 §

Pohdintatehtävä

TURKU AMK

- Mihin kaikkeen ja millä tavalla aineettomat oikeudet liittyvät yrityksen toimintaan?
- Tarkastele koko elinkaaren näkökulmasta ja koko arvoketjun näkökulmasta.

TURKU AMK

 Rahoittaja
Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Tavaramerkki

Mikä on tavaramerkki?

- Tavaramerkki on tunnusmerkki, joka erottaa yrityksen valmistamat tai tuottamat tavarat ja palvelut muiden yritysten vastaavista.
  - sana tai useampia sanoja yhdessä, kuvio, iskulause, näiden yhdistelmä, äänimerkki tai
  - kolmiulotteinen merkki (tavaran tai sen päällyksen muoto toimii tavaramerkkinä)
- Käytetään elinkeinotoiminnassa, mutta tavaramerkin hakijana ja haltijana voi olla yksityishenkilö.
- Tavaramerkki on yksinoikeus:
  - antaa haltijalleen yksinoikeuden tiettyyn rekisteröityyn tai vakiintuneeseen merkkiin
  - ..oikeuden kieltää muita käyttämästä samaa tai sekaannusvaaran aiheuttavaa merkkiä samankaltaisten tavaroiden tai palveluiden yhteydessä

Tavaramerkkilain sisältö

- Tavaramerkkilaki uudistui 1.5.2019.
  - Pantiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2436 jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä.
- Tavaramerkkilaissa säädetään:
  - tavaramerkkiä koskevan yksinoikeuden sisällöstä ja edellytyksistä,
  - tavaramerkin rekisteröinnistä ja väitemenettelystä,
  - tavaramerkkiin kohdistuvista esineoikeuksista ja
  - tavaramerkin luovuttamisesta,
  - tavaramerkin menettämisestä ja mitätöinnistä,
  - tavaramerkin loukkauksesta johtuvista seuraamuksista,
  - yhteisö- ja tarkastusmerkeistä sekä kansainvälisistä rekisteröinneistä.

Lain alueellinen ulottuvuus

1. Tavaramerkit ovat alueellisia oikeuksia eli ne saavat suojaa ainoastaan niillä alueilla, joissa ne on erikseen suojattu.
2. Suomessa yksinoikeus tavaramerkkiin voi perustua:
  1. kansalliseen tavaramerkkihakemukseen,
  2. Suomeen kohdennettuun kansainväliseen rekisteröintiin,
  3. Euroopan unionin tavaramerkkiin,
  4. Euroopan unioniin kohdennettuun kansainväliseen rekisteröintiin tai
  5. Suomessa vakiintuneeseen tavaramerkkiin.

Tavaramerkkilaisissa säädetään:

1. **Tavaramerkistä**
2. **Euroopan unionin tavaramerkistä** (Rekisteröintiä haetaan Euroopan unionin teollisoikeuksien virastosta (EUIPO) yhdellä hakemuksella ja
3. **Yhteismerkeistä:**
  1. Yhteisömerkki:
  2. Yhteisömerkillä tarkoitetaan tavaramerkkiä, joka on tarkoitettu käytettäväksi yhteisömerkin haltijan jäsenten elinkeinotoiminnassa.
  3. Esim. Avainlippu – Suomalaisen työn liitto ry
4. **Tarkastusmerkki:**
  1. Tarkastusmerkillä tarkoitetaan tavaramerkkiä, joka on tarkoitettu käytettäväksi tarkastuksen tai valvonnan kohteena olevia tavaroita tai palveluja varten.
  2. Esim. Kotimaiset kasvikset -elintarvikealalla

Tarkastusmerkit

1. Merkinnät, joita voidaan käyttää elinkeinotoiminnassa osoittamaan tavaroiden tai palvelujen maantieteellistä alkuperää, voivat olla takuu- tai tarkastusmerkkeinä.
2. Tarkastusmerkin haltijana voi olla viranomainen, yhteisö, säätiö, jonka tehtävänä on tavaroiden tai palveluiden tarkastaminen tai valvominen taikka niitä koskevien määräysten antaminen.
3. Tarkastusmerkkiä koskevan hakemuksen voi jättää:
  1. Kaikki luonnolliset tai oikeushenkilöt, mukaan lukien julkisoikeudelliset laitokset, viranomaiset ja elimet,
  2. edellyttäen, että asianomainen luonnollinen tai oikeushenkilö ei harjoita liiketoimintaa, johon liittyy varmennettujen tavaroiden tai varmennettujen palvelujen tarjoaminen.

Alkuperämerkit

1. Avainlippu on Suomalaisen Työn Liitto ry:n rekisteröity® yhteisömerkki.
2. Saadaksesen käyttää avainlippu-merkkiä, tuotteen täytyy olla vähintään 50 prosenttisesti kotimainen.
3. Tavara on sen maan alkuperää, jossa se on kokonaan tuotettu. Jos tavara on tuotettu tai valmistettu kahdessa tai useammassa eri maassa, on alkuperämaa se, jossa tavaralle on tähän tarkoitukseen varustetussa yrityksessä suoritettu viimeinen merkittävä ja taloudellisesti perusteltu valmistus tai käsittely, joka on johtanut uuden tuotteen valmistumiseen.
4. Tekstiilituotteiden alkuperämaa on useimmiten se, jossa tuote on ommeltu tai viimeistelty.
5. Tuonnissa tuotteen alkuperämaa määräytyy yleensä tuontimaan sääntöjen perusteella.

Yksinoikeuden saaminen: Rekisteröinti

- Yksinoikeus tavaramerkkiin saadaan rekisteröimällä tavaramerkki PRH:n pitämään tavaramerkkirekisteriin.
- Yksinoikeus tavaramerkkiin saadaan hyväksymällä kansainvälinen rekisteröinti Suomessa voimassa olevaksi

Yksinoikeuden saamien: Vakiinnuttaminen

- Tavaramerkki katsotaan vakiintuneeksi, kun se on Suomessa asianomaisissa elinkeino- tai kuluttajapiireissä yleisesti tunnettu haltijan tavaroiden tai palvelujen merkinä.
- Tavaramerkin ei tarvitse olla kaikkien tuntema.
- Oltava vakiintunut koko Suomessa tai suurella osalla Suomea.

Tavaramerkin käyttö

TURKU AMK

- **Yleisohje:** rekisteröidyn merkin yhteydessä on hyvä käyttää ®-merkkiä (R tarkoittaa registered).
- Jos tavaramerkkiä ei ole rekisteröity Suomessa tai EU:n alueella, ®-tunnusta ei pidä käyttää.
- ™-merkkiä sen sijaan voi käyttää, vaikkei tavaramerkkiä olisi rekisteröity (esim. vakiintuneen tavaramerkin tunnuksena tai kun tavaramerkkihakemus on vireillä).

Tavaramerkin loukkaus

1. Joku käyttää luvatta toisen omistamaa tavaramerkkiä, tai siihen sekoitettavissa olevaa tavaramerkkiä. Haltija ja lisenssinsaaja voivat itsenäisesti vaatia, että loukkaava teko lopetetaan.
2. Tavaramerkin haltijan vaatimuksesta tuomioistuin voi kieltää loukkaajaa jatkamasta tai toistamasta tekoaan.
3. Yksinoikeutta loukkaavat tavaramerkit voidaan määrätä poistettaviksi niillä varustetuista tavaroista. Jos poistaminen ei ole mahdollista, tavarat voidaan myös määrätä hävitettäväksi.
4. Loukkaajan on maksettava loukatulle hyvitys tavaramerkin käyttämisestä + vahingonkorvausta (edellytyksenä tahallisuus tai huolimattomuus), jos tavaramerkin loukkaus on aiheuttanut vahinkoa + oikeudenkäyntikulut.
5. Loukattu voi myös vaatia rangaistusta:
6. tavaramerkkilain mukainen tavaramerkkirikkomus > sakkorangaistus.
7. rikoslain mukainen teollisoikeusrikos > sakkoa tai vankeutta enintään 2 v.

TURKU AMK

 Rahoittaja
Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Patentti

Patentti

TURKU AMK

- Patentoinnissa keksijä antaa tiedot keksinnöstään yhteiskunnan julkaistavaksi ja maksaa patenteista säädetyt maksut. Yhteiskunta puolestaan antaa keksijälle patentin eli yksinoikeuden keksinnön kaupalliseen hyödyntämiseen määräajaksi. Näin patenteihin liittyvää tietoa ei tarvitse salata ja tekninen kehitys edistyy maailmanlaajuisesti.”
- Patentin voi myydä tai sen suojaamaan keksintöön voi myöntää käyttöluvan eli lisenssin.

Yleistä patentista

1. Patentilla tarkoitetaan keksijälle hakemuksesta myönnettyä määräaikaista yksinoikeutta keksinnön ammattimaiseen hyväksikäyttöön.
2. *”Joka on tehnyt keksinnön, jota voidaan käyttää teollisesti, tai se, jolle keksijän oikeus on siirtynyt, voi hakemuksesta saada patentin keksintöön ja siten yksinoikeuden sen ammattimaiseen hyväksikäyttöön sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.”*

Patenttilaki

3. Patenteilla voidaan pyrkiä suojautumaan yrityksen tuotteiden jäljittelijöitä vastaan, suojaamaan yrityksen markkinaosuutta ja valtaamaan uusia aloja.
4. Patentilla saavutettu yksinoikeus tarkoittaa, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa ammattimaisesti käyttää hyväksi keksintöä käyttämällä patentilla suojattua menetelmää taikka valmistamalla, tuomalla maahan, käyttämällä, luovuttamalla tai myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi tarjoamalla patentilla suojattua tuotetta, taikka muulla tavalla.

Patentoinnin edellytykset

1. Patentoitavan keksinnön on täytettävä seuraavat vaatimukset:
2. Sen on oltava uusi.
3. Sitä ei saa julkistaa ennen patentin hakemista.
4. Sen on oltava keksinnöllinen, eli erotuttava jo tunnetuista keksinnöistä tavalla, joka ei ole alan ammattilaiselle itsestään selvä.
5. Sen on oltava teollisesti käyttökelpoinen.

Suojan laajuus

1. Patentinhaltijan yksinoikeus kattaa pääsäännön mukaan patentoidun tuotteen, menetelmän ja suojatulla menetelmällä valmistetun tuotteen valmistamisen, käyttämisen ja maahantuonnin.
2. Voimassa korkeintaan 20 vuotta hakemuksen tekemisestä.
3. Voimassa niissä valtioissa, joissa sitä on haettu ja joissa se on myönnetty.
4. Jos patenttia haetaan myös ulkomailla, patenttia ei voida hakea enää siinä vaiheessa, kun suomalainen patentti on jo myönnetty.

Patentin loukkaus

1. Patenttilain 57 §:
2. Patentinloukkauksen seurauksena tuomioistuin voi kieltää loukkaajaa jatkamasta tai toistamasta tekoa ja tahallista patenttiloukkauksesta tekijä on tuomittava patenttirikkomuksesta sakkoon.
3. Loukkaajan tulee myös maksaa kohtuullinen korvaus aiheutuneesta vahingosta.
4. Mikäli loukkaus on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista vahinkoa, voidaan tekijä tuomita teollisuusrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

TURKU AMK

 Rahoittaja
Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Hyödyllisyysmalli

Hyödyllisyysmalli

Hyödyllisyysmalli on patentin tavoin yksinoikeus käyttää keksintöä.

- mutta vain rekisteröinti eli PRH tekee vain rekisteröintitarkastuksen, muttei arvioi, onko keksintö uusi tai keksinnöllinen.
- Jos rekisteriin rekisteröidään ennestään tunnettu keksintö, kuka tahansa voi milloin tahansa vaatia hyödyllisyysmallin julistamista mitättömäksi sen perusteella, että keksintö ei ole uusi.

Suojan kohde

1. Hyödyllisyysmallioikeuden tarkoitus on suojata keksinnön teknistä ideaa eli käytännössä tyypillisesti tuotekehitystuloksia tai muuta aineetonta omaisuutta, joka ei täytä patentin saamisen edellytyksiä. Esim. kemialliset yhdisteet, ravinto- tai lääkeaineet ja mikrobiologiset keksinnöt ovat suojattavissa hyödyllisyysmallilla.
2. Hyödyllisyysmallioikeuden haltijalla on oikeus määrätä keksintönsä ammattimaisesta hyödyntämisestä.
3. Hyödyllisyysmallioikeutta hakeneen keksijän tulee suostua keksinnön julkistamiseen tietyn ajan kuluessa.

TURKU AMK

 Rahoittaja
Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Toiminimioikeus

Määrittelyä

TURKU AMK

- Yksinoikeus toiminimeen tarkoittaa, ettei toinen elinkeinonharjoittaja saa Suomessa käyttää rekisteröityyn toiminimeen sekoitettavissa olevaa toiminimeä, ellei näytetä, ettei tästä aiheudu vahinkoa. Kyse on siis tunnuksen käytöstä toiminimenomaisesti eli yritystunnuksena

TURKU AMK

 Rahoittaja
Jatkuvan oppimisen ja
työllisyyden palvelukeskus

Kiitos!